

300 מ"מ

הברזים דולפים, התאורה מקולקלת והקירות מתקלפים? מתנדבי פרויקט 'ידיים' זקוקים רק לשעות ספורות כדי להפוך דירה מתפוררת של אנשים קשי יום למקום ששוב נעים לגור בו

/// יוסף אתפלד, עמ' 20

משפחה לעתיד

מ"מ

2960 מ"מ

2445 מ"מ

1760 מ"מ

895 מ"מ

ההתלבטויות, האתגר והשמחה: בני משפחה משתפים בחוויית התמיכה בהורים המתבגרים
שפרה ריפקין

28

אני לא מתכוון ללכת לבריכה בשלושת השבועות, שלושת החודשים, בין הזמנים או כל זמן אחר
דביר שרייבר

18

לוקחים את העניינים לידיים

כתב 'בשבע' העביר אחר צהריים אחד עם מתנדבי פרויקט 'ידיים', וגילה איך דירה מתפוררת ומלאה טחב של משפחה חד הורית בקטמון הופכת בתוך שעות לדירה מוארת ונעימה למגורים בעזרת צוות יעיל ומיומן, לב רחב וחיוך גדול

יוסף ארנפלד /// צילום: דוד הוכברג

גופי תאורה מתפוררים, דלתות ישנות ומתפרקות, קירות מתקלפים מלאים בעובש, תריסים מקולקלים, שקעים רופפים, ארון רקוב בחדר האמבטיה שמצריך טיפול יסודי, אגנית מקלחת מחוררת שגורמת להצפה של הבית בכל פעם שאחד מבני הבית מתרחץ - כך נראית דירתה של מיכל (שם בדוי) בשכונת קטמון הירושלמית, שראתה ימים יפים יותר. מיכל (42), אם חד הורית לארבעה, חיה עם ילדיה בתנאים הללו תקופה ארוכה, כשאין בידיה את האמצעים לדאוג לשיפור המצב.

אבל היום יחול בדירתה מהפך. בתוך שעות ספורות מיכל כמעט לא תכיר את המקום שהייתה רגילה לחיות בו. השעה היא ארבע אחר הצהריים, ואל הבלוק המיושן מתחילים לזרום המתנדבים של 'פרויקט ידיים'. כולם מגיעים אחרי יום עבודה מפרך, כל אחד בתחום עיסוקו, אך הם נראים טעונים באנרגיה לביצוע המשימה. המטרה: בתוך שש או שבע שעות בלבד להפוך את הרשימה דלעיל להיות בגדר היסטוריה. בני החבורה לא מבוזים זמן וניגשים מיד לסקירה מהירה של השטח. "הקיר לח, יש פה הרבה עובש. נצטרך פה עוד שתי שכבות לפחות של שפכטל", מאבחן עוז מבת עין את מצב הקיר במטבח. "מה תחומי הידע שלך?" שואל יאיר מאיר (67), מנהל העמותה המנצח על המלאכה, את אחד המתנדבים החדשים וממנהר לחלק לו משימה בהתאם. המתנדבים מצוותים בזריזות למשימות השונות. דוד כבר הספיק להתמקם על הסולם והתחיל לטפל בפירוק אחד מגופי התאורה המתפוררים. עוז נמצא בעיצומו של מבצע גירוד קירות המטבח מלאי העובש בשפכטל, ואילו צוות נוסף כבר גורר החוצה את ארון האמבטיה הרקוב, שמתפרק באמצע הדרך.

אח של דוד, הוא שמע על הפרויקט וצירף אותי בהתלהבות. בתקופה האחרונה הגיעו בעמותה למיצוי המתנדבים הקיימים ומחפשים לצרף מתנדבים חדשים ולהרחיב את המעגלים. המגמה היא לקרוא לכל מתנדב פעם בארבעה חודשים, כדי לא לגרום לשחיקה.

הקריטריונים להתנדבות הם פשוטים: כישורן טכני וידיים טובות, ומעל הכול איש שמוכן להעמיד אותם לטובת הנתינה. בדרך כלל אין בצוות בעלי מקצוע, למעט מקרים חריגים שמצריכים עבודה מקצועית במיוחד, כמו הפעם למשל. נגר מקצועי הגיע כדי לבנות את הארון בחדר הרחצה וגם שיפוצניק מקצועי שמחליף את האגנית - שניהם כמעט בהתנדבות. העלויות הן בעיקר של החומרים, בהם ההשקעה היא בסביבות 3,500 שקלים לשיפוץ, והן ממומנות באמצעות תרומות. רק כדי לסבר את האוזן, שיפוץ שכזה על ידי בעלי מקצוע מגיע לסכום של כ-15,000 שקלים, וכמובן שהם גם לא מסיימים את העבודה ביום אחד.

קשה שלא להשוות את פעילות 'פרויקט ידיים' ל'אקסטרים מייקאובר' ושאר התוכניות בטלוויזיה שגם בהן משפצים בתים של נזקקים, בהיקפים גדולים הרבה יותר, והן מתודלקות בתקציבי ענק. "אנחנו לא באים להתחרות בהם. את העבודה שלנו אנחנו עושים הרחק מאור הזרקורים. משתדלים לעשות טוב לאנשים", יאיר מצטנע.

פעם אינסטלטור, פעם חשמלאי

יאיר מאיר גר בכוכב השחר. הוא עובד שנים רבות בחצי משרה במכון צומת, לצד עיסוקים שונים, כמו בארגון 'פעמונים', ארגון ערוץ 7 ו"ל ועוד. "ההשתדלות שלנו היא לבנות צוותים אורגניים שיעבדו יחד באופן קבוע ויכירו זה את

יאיר מאיר, מנהל פרויקט 'ידיים': יכולנו לשכור בעלי מקצוע לבצע את השיפוצים, אבל עצם ההתנדבות נותנת למתנדב המון. הם מגיעים הביתה ב-12 בלילה, סחוטים ומלוכלכים, אבל עם חיוך גדול על הפנים

האגנית במקלחת היה משימה לא פשוטה, ולקראת ההתקנה של האגנית החדשה מתגלה שחסר מחבר. גיל ממחר ללכת לקנות את החלק בחנות לחומרי בניין לפני שהיא תיסגר, ובדוק אם מישור צריך חלקים נוספים על הדרך. "יכולנו לשכור בעלי מקצוע לבצע את השיפוצים, אבל עצם ההתנדבות נותנת למתנדב המון", מסביר יאיר את הרציונל. "הם מגיעים הביתה ב-12 בלילה, סחוטים ומלוכלכים, אבל עם חיוך גדול על הפנים. גם מצד המשפחות שנמצאות במצוקה יש בזה ערך מוסף. בדרך כלל אף אחד לא מסתכל עליהן, והן עומדות נפעמות כשבאה קבוצה גדולה להתנדב מכל הלב, הרבה יותר מאשר בעל מקצוע שהיה מקבל שכר על עבודתו".

המתנדבים הראשונים היו שתי קבוצות של כבאיות. דוד מוזס, המייסד, היה כבאי בתחנת כיבוי במעלה אדומים וגייס לפרויקט חברים מהעבודה. השמועה עברה מפה לאוזן. "כך גם אני הגעתי", מעיד יאיר. "הבן שלי הוא חבר של

מיכל פנתה לעובדת הסוציאלית בבקשה לסיוע בתחזוקה, והעובדת הסוציאלית קישרה בינה ובין העמותה. כעת מיכל מתבוננת מופתעת בגל העבודה ששוטף את הבית. "לא ציפיתי להרבה, והם כבר מפתיעים אותי לטובה. חשבתי שיתמו חורים ורק יקבעו דברים כמו שצריך. פתאום אני רואה שכבר פירקו את המקלחת. אמרתי להם מה שצריך טיפול, ומבחינתי כל מה שיעשו - מבורך".

16:57. עבודות השפכטל בעיצומן. גוף התאורה המרכזי של הסלון כבר הוחלף ומתחיל להאיר. מתנדבים נוספים ממשיכים לזרום אל הבית, וביניהם כלי עבודה. גם הם מקבלים הכוונה למשימות הרבות שממתנות להם. יאיר מביט אל העוסקים במלאכה ומחייך. מדובר כבר בדירה ה-75 שהוא מנצח על השיפוץ שלה במסגרת עמותת 'פרויקט ידיים', אותה הוא מנהל.

'פרויקט ידיים' הוקם לפני כשלוש שנים על ידי דוד מוזס לזכר סבו, שהיה בעל ידיים טובות ועשה איתן הרבה מצוות. יאיר הגיע כמתנדב מן המניין תשעה חודשים לאחר ההקמה. "כשחזרתי הביתה אשתי אמרה לי 'אתה זורח'", הוא משחזר. "באותו זמן חיפשתי עוד משהו לנשמה, והצעתי לדוד להצטרף אליו לניהול הפרויקט, לעזור לו בצדדים הטכניים והניהוליים. הוא שמח והתחלנו להתגלגל קדימה. הקמנו עמותה מסודרת, הרחבנו את מעגל המתנדבים ואת מעגל הקשרים עם רשויות הרווחה".

17:17. "איפה יש מים זורמים?" קוטע אותנו באמצע השיחה אחד המתנדבים, לאחר שהבית נותק מזרם המים לצורך השיפוצים. תוך כדי נכנס מתנדב נוסף לבוש בבגדי שבת ומברך את יאיר לשלום. יאיר מזוז אותו בחיוך להחליף לבגדי עבודה וממחר לתת לו משימה. מתברר שפירוק

פירוק הארון בחדר האמבטיה משחרר לחלל הבית ריח של טחב המעיד על הזמן הרב שעבר מאז נגעה יד איש מקצוע בחדר. מתנדב נוסף שמגיע מפשיל שרוולים ומתחיל לארגן את הציוד לקראת צביעת אחד החדרים, אבל מתברר שכל הקירות זקוקים קודם כול לעבודת שפכטל.

"אשתי אמרה: אתה זורח!"

16:23. קונצרט מופלא של קידוחים, דפיקות פטיש, גירודי שפכטל ואבק ממלא את חלל הבית, ובאופן מפתיע הוא מעלה חיוך על פני הנוכחים. העבודה כבר נכנסה לקצב, וזה בדיוק הזמן לתפוס את בעלת הבית לכמה דקות. ילדיה של מיכל נעים בין הגילים 6-12, שלושה מתוכם לומדים במסגרות של חינוך מיוחד. בבית הנוכחי היא מתגוררת שנתיים, מאז גירושיה. הבית היה שייך להוריה, שנפטרו לפני כמה שנים ממחלה, ולאחרונה רכשה משאר אחיה את חלקם בבית, תוך לקיחת משכנתא.

"משימת חיי היא לעשות טוב לילדים שלי", אומרת מיכל, "יש המון התמודדויות, רק לאחרונה הילד הגדול חלה באפילפסיה. בגלל זה פניתי לעובדת סוציאלית, שאינה אני בקשר. אמנם אני שמחה שיש לנו קורת גג, אבל בשלב מסוים הגיעו מים עד נפש, תרתי משמע. האגנית במקלחת התנתקה מהמקום והייתה מאתגרת אותנו בכל פעם שנכנסנו להתקלח; הברז התפרק והמים הציפו את הבית וגרמו לעובש בכל מקום", היא מדגימה.

"מדובר בבלאי של שנים רבות, וגם הילדים שלי מן הסתם תרמו למצב. הבניין הזה קיים כבר 60 שנה, אחותי הגדולה נולדה בבית הזה".

מיכל (שם בדוי), בעלת הבית: איך לתאר את התחושה שלנו? אושר גדול שה' השפיע עלינו כזה שפע ענק ושלח לנו שליחים כאלה מדהימים, שבאו עם מלא אהבה, נתינה ורצון לעשות לנו טוב, והכול מתוך צניעות וענווה. חונכתי תמיד שאין כמו עם ישראל ועכשיו אני כל כך מרגישה את זה

ומקבל כיוונים". בשיפוץ הנוכחי הוא הופקד על התחום של שפכטל וצבע, בפעם אחרת עסק בהתקנת מדפים ומדי פעם גם יוצא לו להתעסק באינסטלציה. "זה נראה לי הכי נורמלי בעולם", עונה חיים לשאלה האם לא מדובר בהשקעה גדולה מדי מבחינתו. "צריך לעצור מדי פעם את מרוץ החיים ולעשות משהו עם משמעות. לי זה נראה טבעי לבוא, לתת ממה שאתה יכול בשביל אחרים".

18:44 צביעת הסלון נמצאת בעיצומה, ואילו במטבח מסיימים בשעה טובה את שלב גירוד הקיר עם השפכטל ועוברים לחדר השינה. דורון מתחיל לטפל בחלונות במטרה להתקין רשתות. שני מתנדבים מערבבים בטון בפילה ומחפשים בחצר אבנים גדולות כדי לקבע את האגנית החדשה במקלחת כמו שצריך. "בחנו דווקא באגנית מחרס, שלא יחליד ולא יתפורר", הם מסבירים. הצבע הטרי בסלון יחד עם התאורה החדשה מתחילים להעניק לבית מראה חדש.

19:34 הסלון כמעט גמור מבחינת תאורה וצבע. עבודת ציפוי הקירות במטבח בשכבה ראשונה של חומר השפכטל נמצאת בעיצומה. לא עוד רטיבות, אלא שכבה עבה ומבודדת, לקראת סיד וצבע. האגנית כמעט התמקמה סופית וגם הברז של המקלחת הוחלף. גם בחדר השינה מתקרבת לסימונה עבודת גירוד הקילופים מהקירות.

20:04 לאחר הפסקה לארוחה קלה, חוזרים כולם להסתער על המשימות, מקווים לסיים עד חצות הלילה. לאט לאט הבית מקבל צורה חדשה. הקירות נצבעים מחדש בצבע לבן בוהק ומאיר, גופי התאורה מורכבים, האגנית במקומה עומדת, ארון האמבטיה והכיור מורכבים במקומם, התריסים נגללים, הדלתות נעות על ציריהן בהתרגשות והשמחה מתחילה להרקיע שחקים.

22:45 פיינישים אחרונים וסיום שלב הניקיונות. מיכל מסבירה כיצד להחזיר כל דבר למקומו, איפה לתלות מדפים ומראות חדשות, ובעיקר מתפעלת מהלבן והאור שעוטף את הבית, כמו גם מהשינוי הדרמטי שחל בחדר האמבטיה. "איך לתאר את התחושה שלנו? אושר גדול שה' השפיע עלינו כזה שפע ענק ושלח לנו שליחים כאלה מדהימים, שבאו עם מלא אהבה, נתינה ורצון לעשות לנו טוב, והכול מתוך צניעות וענווה", מתפעלת מיכל. "חונכתי תמיד שאין כמו עם ישראל ועכשיו אני כל כך מרגישה את זה".

"כשאנחנו רואים ושומעים את ההתפעלות והשמחה של המשפחה ואת המתנדבים שמודים על הזכות שנפלה בחלקם, אנחנו מבינים שהושגה המטרה: ערבות הדדית ושינוי משמעותי בתנאי החיים של המשפחה", מסכם יאיר. ההודעה שקיבל ממיכל בבוקר למחרת, מבחינתו אומרת כבר הכול. "הילדים ממש רקדו מרוב התרגשות כשראו את הבית היפה", היא תיארה, "בזכות השמחה הטהורה הזאת, אני בטוחה שה' יגמול לכם באור, אושר, בריאות והמון ישועות". ■

זה. בראש הצוות יעמוד מתנדב עם יכולת טכנית וניהולית יחד עם פניות. אנחנו עובדים בעיקר בירושלים וקצת בעיר לוד, בקצב של שיפוץ אחד לשבועיים, בשאיפה להגיע לשיפוץ אחד בשבוע".

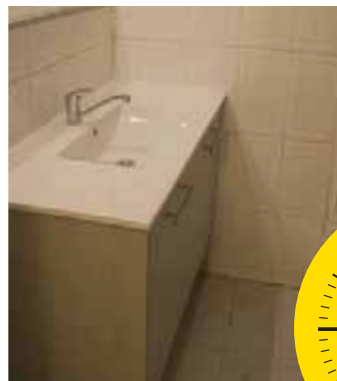
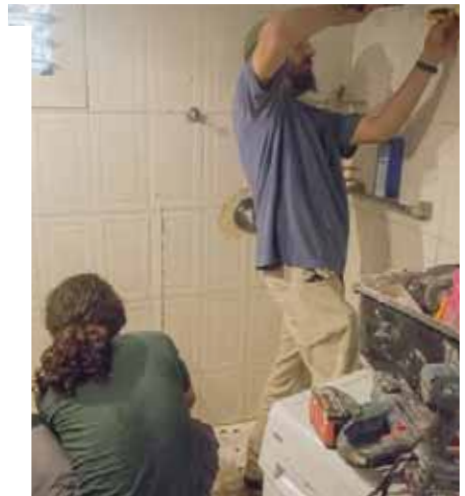
איך מתנהל תהליך שיפוץ?
"אנחנו מקבלים פנייה מעובדי הרווחה, עושים ביקור ראשוני בדירה, מאבחנים את המצב ומכינים רשימה מה נצרך לשפץ פחות או יותר. אנחנו לא באים לטיפול נקודתי כמו להחליף חבל כביסה", מדגיש יאיר. "מאידך, לפעמים יביאו אותך לבית בן מאתיים שנה במאה שערים, כל הקירות מתפוררים, אין מבנה לדירה. גם אם נביא צוות שלם שיעבוד שמונה שעות, אף אחד לא ירגיש מה עשו פה בכלל. זה גם תלוי בבעלי הבית. לא מזמן הגעתי לדירה ואני רואה שיש מזה לעשות, אבל בעל הבית התחיל עם דרישות שונות ומשונות בטענה שמגיע לו. לא אביא לשם מתנדבים כי הם ייצאו מושם בפחי נפש", הוא מדגיש.

בהמשך, ראש הצוות התורן, שמטבע הדברים משקיע יותר ממתנדב רגיל, מגיע לביקור נוסף בדירה עם הרשימה הראשונית. הוא רושם לעצמו נקודות, מתחיל להתכונן ומזמין חומרים נצרכים - למשל, בשיפוץ הנוכחי: ארון מקלחת חדש, כיור, אגנית, דלתות, דליי צבע, חומר איטום וכן הלאה. כמו כן הוא מתאם את רכישת החומרים והובלתם, או איסוף אם מדובר בתרומה. מחסן העמותה עם כלי העבודה וחומרי בניין עודפים משיפוצים קודמים נמצא בשיבת נתיב מאיר - תחנה נוספת שבה צריך לעבור לפני שמתחילים וכמובן גם בסיום העבודה.

17:51 מיכל קופצת לבקר ומביאה כמה סמרטוטים לבקשת העוסקים במלאכה. "איזה כיף", היא מתרגשת. דוד עובר לטפל בשקעים ובמתגים הרופפים והשבורים. צוות הנגרים מתאים את אחת הדלתות החדשות לגובה המתאים בעזרת מסור דיסק. גם הפעולה הפשוטה יחסית של גלילת התריס בחדר השינה חזרה לתפקד כמו שצריך.

"חיפשתי להתנדב וראיתי בפייסבוק פרסום של פרויקט ידיים. יצרתי איתם קשר ומאז אני כאן", מספר דוד ביטון (33) ממודיעין, שעובד לפרנסתו כמהנדס מכונות. הפעם דוד מטפל בכל ענייני החשמל, אך מדובר בתפקיד אקראי. בכל פעם הוא מופקד על תחום אחר ומרגיש סיפוק רב. "בתור נער עבדתי בשיפוצים, בהמשך קצת אצל בני משפחה ובבית שלי כמובן. אני גם לומד הרבה מאנשים תוך כדי, כל אחד מהתחום שלו. בסופו של דבר, זה לא הנדסת טילים, זה דברים פשוטים שמתאימים כמעט לכל אחד, במיוחד שזה לא בא על חשבון יום עבודה", הוא ממליץ.

לפעמים מעגל ההתנדבות נשאר במשפחה. כך למשל, חיים (24) מכוכב השחר הגיע להתנדב בעקבות אביו. ביומיום הוא עובד כסאונדמן בתיאטרון, אבל בעבר הלא רחוק עסק גם בשיפוצים. "אתה רואה איך דברים קורים בבית

"עובדים הרחק מאור הזרקורים". צוות המתנדבים; מימין לשמאל: גיל, עוז, חיים, עידו, דוד, רפאל, מושיק ודורון